نظرمحمد مطمئن ۲۰۱۵/۰۳/۰۱

د مذاکراتو روانه لړۍ؛
آیا پاکستان طالبان خبرو ته اړباسل؟

تېره اوونۍ د بي بي سي په ګډون ځینو پاکستاني رسنیو د افغان طالبانو او افغان حکومت ترمنځ د خبرو اترو په باب هېښوونکي خبرونه خپاره کړل. د پاکستان اردو ژبې ایکسپریس ورځپاڼې بیا دا هم په کې ویل چې د طالبانو د قطر دفتر غړي د افغان حکومت سره د مذاکراتو له پاره پاکستان ته ورروان دی. سره له دې چې هغه خبرې خپرې شوې، خو تر اوسه د طالبانو او افغان حکومت تر منځ د مذاکراتو کوم څرک ونه لګیدی، مګر دغو تبلیغاتو ځینو ته لا هم د غولوونکي سراب ښوولو له لارې د سولې هیلې راژوندۍ کړي دی. داسي ښکاري چې دغو تبلیغاتو نه یوازې پر عادي سولې ته تږي افغان اغېز کړی، چې ولسمشر هم له دې اغېزې مستثنی نه دی.

غولوونکی سُراب

ولسمشر اشرف غني د سولې په نوم غولوونکي لومه کې راګیرې دی، داسي لکه په دښته کې چې تږی مسافر په غولوونکي سُراب پسي لالهانده منډې وهي او بالاخره په خپل مخکې تګ سره ځان هلاک کوي. که ولسمشر په خپلې نوې رویې کې بدلون رانه وړي، خدای مه کړه له سیاسي هلاکت سره مخ کېدونکی دی.

پاکستان د حامد کرزي له حکومت سره هم څو ځلې دغه ډول تبلیغاتي لوبې کړې وې؛ خو داسي ښکاري چې ولسمشر غني د دې نوې لومې په لومړنیو پړاوونو کې پرې زړه بایللی او ګومان کوي چې ګواکې د لسیزو رقیب پاکستان بې پر دوست او متضادې ګټې پر موازي هغو بدلې شوې دي. د دې تبلیغاتو یوه په زړه پورې نښه دا ده چې پېل یې له پاکستانه وشي او بیا دلته په کابل کې تر بل هر ځایه ورته لا پراخ کمپاین وشي.

امنیتي تړون سره کړښنه ده!

امنیتي تړون د حامد کرزي او د امریکا د حکومتونو ترمنځ تر ټوله ناندریزه موضوع وه. کرزي چې تر بل هر چا امریکایان ښه پېژندلي وو او له هغوی سره یې تعامل ښه زده دی، د تړون پلوو امریکا تبلیغاتو ته تن ورنه کړ او په وروستیو کې امریکایانو ته یې کمی ساري «نه» وویل.

مګر ولسمشر غني بیا د حامد کرزي د «نه» په پرتله په همدومره عجله دا تړون لاسلیک کړ، داسي تړون چې ښایي د سولې هیلې به یې په ګروت کې وي.

(باوري سرچیني وایي چې غني له ټاکنو نه مخکې له طالبانو سره په کوم عربي هیواد کې لیدنه کړې وه او هغوی ورته په ښکاره ویلي و چې د امنیتي تړون لاسلیک سره کړښنه ده!)

له ولسمشریزو ټاکنو څخه وړاندې ډاکټر اشرف غني ته دا خبره شوې وه چې له امریکا سره د امنیتي تړون لاسلیک سره کړښنه ده او ډاکټر غني هم وعده کړې وه چې واک ته په رسیدو به امنیتي تړون نه لاسلیک کوي.

آیا ممکن به وي چې ډاکټر غني پر ځان د طالبانو بایللی اعتبار بیرته په ځای کړي، له بېلابېلو لارو څخه غني طالبانو ته نږدې کسانو ته ډاډ ورکړي و چې طالبانو ته مخامخ دغه پیغام ورسوئ چې که «زه واک ته ورسېدم امنیتي تړون ځنډوم او نه یې لاسلیکوم».

د ژنیو لوبه تکرار نه شي!

که څه هم له امریکا سره امنیتي تړون لاسلیک د طالبانو او افغان حکومت تر منځ سره کړښنه ده، مګر د جهاد پر مهال د اسلامي ګوندونو او ډاکټر نجیب الله تر منځ د نه خبرو او مذاکراتو ته نه چمتو کیدو ترخه تجربه هم په یاد لرو، چې څه ډول پاکستان په ژنیو کې د مجاهدینو استازیتوب وکړ او د مجاهدینو ګوښیتوب بیا کورنۍ جګړه هم رامنځته کړي.

هغه مهال که څه هم مجاهدین ډېر پیاوړي او په نړیواله کچه پېژندل شوي وو؛ خو بیا یې هم په دغسي حیاتي مذاکراتو کې استازیتوب د پاکستان په برخه رسېدلی وو؛ خو نن طالبان دومره توانېدلي چې خپله خبره په خپله ژبه وکړي، چې دا ښایي په ټوله کې په نېک پال ونیسو.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خیر و لولئ

که نن ولسمشر غني پر دي خوشحاله وي چي پاکستان به ځيني طالبان مجبور کړي چي د افغان حکومت سره يي د سولي خبرو ته کينوي، خو زموږ هغه ترخه تجربه هم یاد ده چي په پنډۍ کي د مجاهدينو حکومت جوړ، ښاغلي حکمتيار يکي د سترګو وغورزول شو، د هغه خوښه يکي وانه خيستل شوه، پايله يي دا چي دا دی ۲۶ کلونو کيږي چي موږ لا هم په جګړه کي بوخت يو.

که پاکستان د طالبانو په نامه خلک خبرو ته کېنوي...؟

اوس که د اصلي طالبانو پر ځای يوه ډله خلک پاکستان له افغان حکومت سره خبرو ته کينوي، نو بيا به يي پايله هم هغه سي ناسمه نه وي؟ پاکستان به له اشرف غني سره په روانه سناريو کي ربښتينی وي؟ آيا پخوانی رقابت واقعاً پر دوستي اوښتی؟

ولي د افغان حکومت او طالبانو د سولي خبرې تيره اونۍ دومره زياتې رسنيزې شوې؟ بېلابېل عوامل به لري:

د دفاع پخواني وزير بسم الله محمدي د دلوي په ۲۶مه ۱۳۹۳ وويل چي د پاکستان آی ایس آی په افغانستان کي جګړه کوي، په سبا ورځ د پاکستان د پوځ مشر راحيل شريف کابل ته راغی، ولسمشر غني ته يي ډاډ ورکړ چي طالبان خبرو ته چمتو شوي.

<u>او دا خبره لاهم پټه ده چي پاکستاني رسنيو نه ده ښکاره کړي، چي کله په پاکستان کي د طالبانو او چين ترمنځ د دوه اړخيزه اړيکو د جوړولو په موخه ليدنه وشوه، چي ډيری خبری يکي د چين له خوا په افغانستان کي د معدنو استخراج، د ختيځ ترکستان غورځنګ او ځيني نور فرعي مسايلو باندي هم بحث وشو. له دی خبری دا هم په ګوته کېدای شي چي روان د پاکستاني رسنيو تبليغات پر څه فوکس لري او موخه يي څه ده.</u>

له دي ليدني وروسته د پاکستان رسنيو راپور ورکړ چي د طالبانو پلاوی له قطر څخه پاکستان ته راغلی او له پاکستاني چارواکو سره يي د افغان حکومت سره د سولي اړوند خبرو باندي ناستي کړي، ولي اصل موضوع بيخي يکي ورکه ده چي له چين سره د طالبانو خبري وي.

که پاکستان په دومره آساني سره طالبان له افغان حکومت سره خبرو ته کينولی شي او طالبان د پاکستان د خولي خلک وي، د پاکستان خبره مني، نو بيا خو افغان حکومت، امريکا او نړيوالي ټولني ته په کار ده چي د تيرې ديارلس کلني جګړې د تاوان غوښتنه له پاکستان څخه وکړي، او په رسمي ډول د جګړې پړه پر پاکستان ور واچوي.

موږ لاهم د سولي اړوند له افغان حکومت څخه مجهول خبرونه اورو، د افغان حکومت دعوه ده چي د سولي خبرې نتيجې ته نږدې دي، د دي پرځای چي وويل شي چي خبرې به عملاً شروع شي بلکي هغوی يي د نتيجي دعوه کوي.

«طالبان ٪۱۰۰ خبرو ته چمتو دي!»

ولسمشرغني ته نږدې کسان وايي چي تير وختونه به راحيل شريف کابل ته راتلی، نو ٪۲۰، ٪۵۰ او ٪۸۰ خبري به يي کولي چي طالبان له حکومت سره خبرو ته آماده شوي، داځل چي راغی هغه ويلي چي ٪۱۰۰ خبره جوړه ده او طالبان خبرو ته چمتو شوي.

بله خبره د غني له خوا دا شوې چي دا ځل پاکستان طالب مشران په کراچۍ کي راټول کړي او هغوی ته يي ويلي چي سوله او خبرې ستاسي په ګټه دي که خبرو ته چمتو ياست ښه ده او که نه وي نو پاکستان پر تاسي مرستي بندوي او د بل ځای په لټه کي شئ.

بل خوا بيا طالبانو ته نږدې سرچيني وايي چي ډيری طالبان د داسي ورځي انتظار دي چي کله هم پاکستان دوی ته ووايي چي تاسي له پاکستان څخه ووځئ او د بل ځای په لټه کي شئ.

فکر کيږي چي پاکستان پر طالبانو د فشار راوستلو او له پاکستان څخه په يومخيز ډول د هغوی شړلو پر زيان ډير ښه پوهيږي، چي امنيتي وضعيت به په پاکستان او افغانستان دواړو هيوادونو کي نور هم خراب شي او طالبان په ډيره آسانی سره کولای شي چي کوم بل ځای ته کډه شي.

٪۱۰۰ د سولي د خبرو له پاره د طالبانو چمتو والي عقل نه مني او د کراچی او پاکستان له خوا داسي عمل هم ماته سم نه بريښي ځکه لا هم د هند لاسونه له افغانستان څخه وتلي نه دي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په خير و لولئ

ولسمشر غني لګیا دي د سولې اړوند له خلکو مشورې غواړي چې څه ډول سوله وشي، له طالبانو سره کوم ډول خبرې په مخ یوړل شي او هغه وايي چې آخرنۍ خبرې باید کابل کې وي او د افغانانو لاس کې وي، امریکا به هم په خبرو کې حضور لري خو خبرې به د افغان حکومت په واک کې وي.
د ارګ څخه دا خبره هم راوتلې ده چې قطر ته هم پاکستان خپل خلک آستولي او د قطر طالبانو هم د خبرو له پاره وعده کړې.
ولسمشر په دې کې هم له ځينو کسانو مشوره غوښتې چې قطر که پاکستان به د لومړنيو خبرو د شروع له پاره مناسب ځای وي؟ او بل غني په څو ځله ويلي چې زه حتماً سوله راولم او که سوله رانه ولم نو حکومت هم پرېږدم.
یوه خبره ډېره مهمه ده چې غني په غرب کې وخت تیر کړی هغه پوهيږي چې څه ډول د خلکو ذهنونه خپل لورته ور مات کړي.

سوله او د پاکستان نوې لوبه!

د پاکستان او ولسمشر غني ترمنځ لوبه ښه ګرمه روان ده، د پاکستان د پوځ له مشر سره د غني دا توافق هم شوی چې افغانستان به هغه پاکستاني طالبان چې افغانستان کې دي پاکستان ته سپاري او پاکستان به افغان طالبان خبرو ته کينوي.
ولسمشر غني لومړی سفر سعودي او بيا چين ته د دې له پاره وکړ چې ياد هيوادونه پر پاکستان فشار راوړي چې طالبان د سولې خبرو ته کينوي، پاکستان د غني دغه کړنه په ځير څارله، هڅه يې وکړه چې د غني مخه راوګرځوي، همداسي وشول، له غني سره يې نږدې روابط ټينګ کړل، د دې له پاره نه چې حالت مثبت لورته يوړل شي، د دې له پاره چې د غني د سفرونو سلسله وتړل شي، پر پاکستان د کوم هيواد له خوا فشار ته اړتيا پيدا نه شي او د سولې اړوند له ولسمشر غني څخه د نورو هيوادونو توجه کمه کړي.
همدا ډول پاکستان وکولای شول چې له غني سره په ډېر نږدې والي سره د هند او افغانستان تيرې ۱۳ کلنې نږدې اړيکې هم زيانمنې کړي.
پاکستان ته به ستونزمنه وی چې په افغانستان کې د هند نفوذ په بوره او يا لوړه کچه کم شوی نه وی، دوی دې په افغانستان کې سولې ته ليواله شي.
د طالبانو او افغان حکومت د سولې خبرو اړوند به پاکستان مجبور وي چې همدغه ډول رسنۍ او افغان چارواکي بوخت وساتي.
ممکن چې يوه ډله مجهول الهويه کسان به د طالبانو په استازيتوب له کابل اداري سره پاکستان کينوي، لکه څنګه يې چې د نړۍ په نورو فورمونو کې په پټه کول او کړي، هغوی به افغان حکومت ته ځينې سخت شرايط هم وړاندې کړي، خو دا ټول د لوبې برخې دي، افغان چارواکي به هله پوه شي چې د ورځې په آخر کې هيڅ هم په لاس کې ونه لري.
که چيرته همدغه لوبه ترسره شي او پاکستان له افغان حکومت سره يوه ډله د طالبانو په نوم کينوي، نو دا بيا د سولې په ځای ستونزې زياتوي، طالبان به نور هم د سولې په پروسه بې باوره شي او په راتلونکې کې به هيڅ ډول د سولې مذاکراتو ته چمتو نه وي.
ځينې داسې راپوروته هم شته چې پاکستان همدغه ډول کسان چې يو يې د ملاجليل آخند نوم ياديږي له افغان دولت، چين او روسيې سره هم پټو خبرو کې کينولي دي.

پاکستان ولې قطر بهير سره دلچسپي نه لري؟

په قطر کې له اوږدې جګړې وروسته طالبانو د لومړي ځل لپاره خپل سياسي ادرس مشخص کړ؛ خو د دفتر له تاسيس او پرانيستنې راهيسې پاکستان قطر بهير سره دلچسپي نه لري. تل يې هڅه کړې ده چې ځينې مجهول عناصر د طالبانو د رښتينو استازو په نامه رسنيو کې مطرح کړي، ويې پرسوي، افغان حکومت پرې وغولوی او پای کې ځان ته يو لړ امتيازات ترلاسه کړي. دا لوبه پخوا هم پاکستان کړې، وخت يې وژلی او امتيازات يې ترلاسه کړي. پخوا هم د ستونزې ريښه همدا وه چې افغان حکومت د پاکستان له خوا پر شوو ژمنو باور کړی و؛ خو هغه مهال د ولسمشر کرزي حکومت په ټوله کې د پاکستان کړنو ته په مشکوک نظر کتل، نه لکه ولسمشر غني چې له اوبو ليدلو وړاندې پايڅې بډ وهي!
لکه څنګه چې پورته ورته اشاره وشوه، طالبان لږ تر لږه توانېدلي چې په نړيوالو فورمونو کې خپلې خبرې په خپله وکړي، بنايي د طالبانو همدا طبيعت وي چې پاکستان د قطر بهير ته په ښه سترګه نه ګوري او تل يې دوه ګونې لوبه کړې ده.

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بنې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

طالبانو له ډېره وخته پر یوه تګلاره باندی کار کاو، داسي تګلاره چي د سیاسي او نظامي مسایلو اړوند د امریکا او بیا په وروسته کي که امریکایان له هیواده وځي د کابل اداري سره د خبرو او مذاکراتو مربوط مسایل پکي ځای او یوه رڼه تګلاره ولري.

معلومېږي چي د طالبانو دغه تګلاره وروستۍ شوي، د پاکستان چاروکي ورنه خبر او د همدي موقع نه استفاده شوي، ځکه په تګلاره کي هرڅه واضح دي، له امریکا سره د ستونزي اړوند څه ډول خبري او د قطر دفتر د تیرو تجربو په نظر کي نیولو سره که دا ځل خبري پیل کیږي په کوم ډول به وي، داسي ښکاري چي طالبان په بین الافغاني تفاهم باور لري.

طالبان وایي چي تر دي مهال له افغان حکومت سره د مذاکراتو اړوند پریکړه نه ده شوي، ولي د حکومت او بېلابېلو خواوو څخه د خبرو کولو او مذاکراتو کولو غوښتنه شوي، طالبان وایي چي موږ ته خپل شرایط مهم دي او هغه د دي اجازه نه راکوي چي له کابل اداري سره د خبرو میز ته کښینو.

ځیني شنونکي په دي نظر دي چي پاکستان نه غواړي چي قطر دي د طالبانو د مذاکراتو مرکز وي، غواړي د قطر پروسه ناکامه شي، نو ځکه یې د طالبانو او افغان حکومت ترمنځ د خبرو کولو آوازې خپرې کړي.

سیاسي شنونکي په دي نظر دي که پاکستان پر افغان طالبانو فشار زیات کړی، هغوی به په افغانستان کي دننه هغو سیمو ته ځانونه ورسوي چي د طالبانو تر کنټرول لاندي دي، داسي هم ویل کیږي چي د نړی ځینو نورو هیوادو ته به هم ولاړ شي؛ ځکه اوس د دوی اړیکي له ځینو نورو هیوادو سره ډیر ټینګ شوي دي، د دي پر ځای چي امنیت سم شي، نا امني به زیاته شي، د نوی لمریز کال د شروع سره د ناامنی د زیاتوالي امکان لیدل کیږي.

داسي راپورونه هم شته چي طالبانو او امریکایانو په دریم لاس خبرې کولې، امریکا طالبانو ته وعده و رکړي چي تر ۲۰۱۶ ز کال به خپل ټول پوځیان له افغانستان څخه باسي، یوازي د ۱۰۰۰ تنو په شاوخوا کي به یي د امریکا د سفارت ساتني دنده په غاړه لري او پاتي به شي.

امریکا دا هم منلي وه چي د قطر دفتر به دوېم ځل پرانستل کیږي، او ځیني راپورونه خو داسي هم دي چي تیره اونی د امریکایانو او طالبانو لیدنه شوي.

لندمهاله یارانه

ډیری شنونکي په دي نظر دي چي پاکستان او افغانستان به یو له بل سره په شویو وعدو او ژمنو سرته رسولو کي پاتي راشي، او د دوي دغه نږدېوالی به ډېر وخت دوام ونه کړي.

پاکستان د سولي له خبرو څخه په یو مخیز ډول ایستل هم ستونزمن کار دی او په کلي ډول په خبرو کي شریک ساتل هم ستونزي پیداکوي.

ښه دا ده چي د پاکستان، ایران او نور ګاونډي هیوادونه د هند، روسیې ، چین او برتانیا په شمول په اعتماد کي واخیستل شي، امریکا د سولي رښتیني پروسي ته داخله شي، افغان حکومت او امریکا د جنګ پرځای د سولي تګلاره غوره کړي.

که خبره په اوسني حکومت کي د طالبانو راشریکول، هغوی ته په شمار څو وزارتونه او یو شمیر ولایتونه ورکول وي، او له دي ها خوا نور څه نه وي، له امریکا سره د امنیتي تړون اړوند د اوسنی افغان اداري ټینګار په خپل ځای پاتي وي، بیا نو د سولي خبرې یوازي شعار دی، او په دي ډول به ولسمشر غني غواړي چي خپله پنځه کلنه دوره پوره کړي، چي په مخ کي ډیرې ستونزي ورته پرتې دي.

په دي امید چي د سولي له پاره د خندونو په نښه کول او له منځه وړلو باندي فکر وشي او د سولي له پاره په حل لارو غور وشي. داسي حل لاري چي د افغان ولس له بطن څخه وي، نه د لویدیځ او تویکسالارو د سولي طرحې.

د باثباته او سوله ییز افغانستان په هیله

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په خیر و لولئ